

**ناساندندی ژیان و ژینگه‌ی
گوندی گولچیه‌ر****
نایاب نیوهش دهزان که له
سده‌ی ۱۵۲۱، دهیان هزار
کهنه له ..... ص ۵

**مصاحبه با
مسئولان شرکت
گاز و اداره برق
شهرستان مریوان**
ص ۶

**انجمن زنان راه سبز
سنندج:
آتش سوزی
در جنگل، شعله
در وجود هواداران
محیط زیست"**
ص ۳

"دست پیوه‌گرتن؛ چه‌کلی و بی کلاسی نییه!!"

نماین عزیزی

۲ - دست پیوه نه گرتن، بُو زوربه‌ی بایه‌ته کان،

به زیه‌یانه‌تر هیرشی ده کریته سهر، قهیران، قهیرانی تاوه؛ تاویش ههمان ژیانه، به پیی زانیاریه کان، ۹۲٪ همه‌موه ناوی به که‌لک هاتبوو، به هوی بهشی کشت و کالیه‌وه به کار دهبریت. جووتیاری به‌پریزیش، له بهر به کار نه‌هینانی تکنولوژی پیشکه‌توو بو ٹاودییری، زورتر له ۸۰٪ سه‌رجاوه‌کانی تاو له خمسار ده‌دادت. کاکی فهلا، ئاگای لوهه نییه که ۹۷٪ تاوه‌کانی ئه‌م جیهانه که‌لکی کشت و کالی نییه. له همه‌موه زه‌ویه کشت‌توو کالیه‌کانی دنیاش ته‌نیا ۱۵٪ ٹاودییری ده‌کریت؛ واته ۸۵٪، ده‌یمه. به‌لام نیوهی همه‌موه به‌رهه‌مه کشت و کالیه‌کان له زه‌ویه بهر تاوه‌کاندا، و بهر دیت. ئەم‌مه گرنگی و دهوری تایله‌تی ٹاودییری ده‌نوییت.

ٹاودییری چیه؟ ٹاودییری بریتیه له بالاوه کردن‌وهی تاو به سه‌رجاوه‌ها به مه‌بستی ته‌پ کردن و خووساندی بُو که‌لکی گیا و دره‌خت و، وده‌دست هینانی به‌رهه‌م. مادام وايه گورپنی شیوازی ٹاودییری و دهست پیوه‌گرتن، ته‌نیا ریگای تیپه‌اندنسی قهیرانی کەم ئاویه، دهست پیوه‌گرتن له ٹاودییریدا به چه‌ند شیوه‌ی جوراوجور دهیت. وک ٹاودییری بارانی، گوزه‌ی، قه‌تره‌بی، گولخانه‌بی، ..... روتویکی نه‌رینی دیکه له به کار هینانی تاو له بهشی کشت و کالیدا، زه‌ختی (فشار) له راده به‌دهر بُو سه‌رجاوه زیزه‌وینیه کانه. بهم شیوه‌یه ئەم سه‌رجاوه‌هه به‌رهه وشك بعون و تیا چوون ده‌چن. پیویسته ئەم شیوازه‌ش بکه‌ویتله بهر رهخنه و لیکلیه‌نوه. له جیاتی هیرش بردنه سه‌ره همه‌موه سه‌رجاوه‌کان، که دهینه هوی وشك بعونی دوا دلچسپه‌کانی تاو، باشترا وایه شیوازی که‌لک و هر گرتن، گورپانی به سردا بیت. نایاب پیداگری له سه‌ر شیوه کۆنه کانی کشت و کالی؛ به تایله‌ت له بعواری ٹاودییری، زه‌وی پرژ و بالاوه، توئم (بذر) ای خراپ، که‌ل و پهلى کشت و کالی کوئن، گوئ نه‌دان به دواکاری بازاپ، کەم سه‌وادی و نه‌خویندەواری جوتیار و پیشوازی نه‌کردنی له بدرنامه فیکاریه کان و، زور شتی تر؛

نایله‌هه هوی دارووختی زورتری بناغه‌ی کشت و کالی که‌متر به ژینگه ده‌گهیه‌ن؛ بُو نمونه و زه‌ی هه‌تاوا، وزه‌ی با، بیوگاز، وزه‌ی زبلى مالان و ئازه‌لان و..... .

سخن آغازین

به نام خالق طبیعت

یک از مسائل مهمی که امروزه در جای جای جهان مورد بحث و مناقشه و گفتگوهای اساسی است، بحث انرژی و عدمه ترین آنها آب، برق، گاز، نفت و مشتقات نفتی می‌باشد. با توجه به اهمیت موضوع و ضرورت تجزیه و تحلیل آن و نیز چه تاثیری بر آینده منطقه ما دارد؛ بر آن شدیدم تا این شماره‌ی ویژه‌نامه‌ی چیا را به آن اختصاص دهیم. باشد که فصلی برای بحث و تبادل نظر برای دیگر دوستان باز کرده باشیم.

از آنجایی که هستی به مانند یک پیکر زنده و زنجیره وار به هم متصل می‌باشد، تا براین آتش سوزی جنگل‌های یونان، آمریکا، استرالیا ... و یا بحران خشکسالی در آفریقا و گازهای گلخانه‌ای کشورهای صنعتی نیز تاثیری مستقیم و غیر مستقیم بر منطقه ما می‌گذارد. همانطوری که گرد و خاک بیابان‌های عراق و عربستان چند مدتی زندگی ما مرویانی‌ها را مختل کرده بود.

در این میان نقش آب، خود را نمایانتر نموده و بنا به قول داشمندان، بحران نه چندان دور جهان بحران آب بوده و اگر قرار باشد جنگ چهانی سومی در گیرد؛ این بار بر سر آب خواهد بود! با توجه به خشکسالی چند سال اخیر، منطقه ما نیز کم کم به مرحله بحران نزدیک می‌شود تا جایی که حدود ۴۰٪ روتاستاهای شهرستان مرویان اقدام به حفر چاهای دستی نموده و چند ماهی است که اهالی روتاستای موسک و اطراف آن روزانه از طریق تانکر اداره آب و فاضلاب روتاستای، گذران زندگی می‌کنند.

با این وجود آیا به نظر شما وقت آن نرسیده که در تمامی زمینه‌ها به ویژه کشاورزی و خانگی علاقه‌مند و بهینه‌تر مصرف کنیم تا از ورود به مرحله بحرانی تر جلوگیری نماییم و در برابر کود کامن شرم‌ساز نگردیم که ما چقدر سودجویانه و منفعت طلبانه مصرف نمودیم؟!!

فایل شماره آینده ویژه نامه چیا:
"بلاوبونه‌وهی نه‌خوشین و
فه‌رهه‌نگی خوپاراستن له ژینگه‌دا"
می‌باشد. لذا از علاقمندان خواهشمندیم
که مقالات و نظرات خود را در این
زمینه به دفتر نشریه ارسال نمایند.

ناوچه‌کمان؟

“افزایش حرقهای جنگلی برای سلامت ریه‌ها خطرناک است”

محققان علوم پزشکی هشدار دادند: افزایش آتش‌سوزی‌های جنگلی خطر بروز آسیب‌های ریوی را در انسان‌ها تشدید می‌کند.

به گزارش خبرنگار سایت پژوهشکان بدون مرز به نقل از دیسکاوری، با گرمتر شدن و خشک‌تر شدن تدریجی آب و هوا و شرایط جوی ممکن است احتمال وقوع آتش‌سوزی‌های خود به خودی در جنگل‌ها تا سه برابر افزایش پیدا کند. این در حالی است که کارشناسان بهداشتی هشدار داده‌اند؛ این آتش‌سوزی‌ها کیفیت‌هوا را کاهش می‌دهد و به ریه‌های انسان آسیب می‌رسانند.

این ذرات برای افرادی که به سختی تنفس می‌کنند مانند مبتلایان به آسم و سایر بیماری‌های مزمن به مراتب خطرناک‌تر هستند.

محاسبات نشان می‌دهد که اگر روند فعلی آتش‌سوزی‌ها تا سال ۲۰۵۰ ادامه پیدا کند، میزان ذرات کربنی ترکیب کننده ریه و موجود در هوای تنفسی انسان‌ها تا ۴۰ درصد بیشتر می‌شود و سلامت انسان را به خطر می‌اندازد.

محققان دریافتند آلودگی‌ها فشار دیاستولیک را ظرف دو ساعت بالا می‌برد و در این شرایط رگ‌های خونی حداقل به مدت ۲۴ ساعت دچار مشکل می‌شوند و کار خود را به خوبی انجام نمی‌دهند.

بر اساس آزمایش‌ها، ذرات میکروسکوپی در هوا باعث بالا رفتن فشار خون و اختلال در عملکرد عروق خونی می‌شود.

“آلودگی‌ها در منازل”

دی اکسید کربن یک گاز آلوده کننده هوا نیست ولی همواره به عنوان یک عامل مهم در بررسی کیفیت هوای منازل مورد توجه قرار گرفته است و به عنوان شاخص کیفیت‌ها لحاظ می‌شود. افرادی‌که در معرض این هوا قرار می‌گیرند، دچار خستگی - عدم رضایت و عدم تمرکز می‌گردند. مواد و مصالح ساختمانی مثل رنگ‌ها بخصوص رنگ‌های با ترکیبات سری، حشره کش‌ها و اسپری فرمالدئید نیز می‌توانند باعث آلودگی‌ها در منازل گردند.

“در موقع آلدگی‌ها چه باید کرد؟”

در روزهای بحرانی آلدگی‌ها حتی الامکان از تردد در محدوده‌های مرکزی و پر ترافیک شهر اجتناب کنند. استفاده از وسایل حمل و نقل عمومی در سفرهای روزانه درون شهری خود را جایگزین خودروهای شخصی نمایند. فعالیت یا بازی کودکان در محیط‌های باز را محدود نمایند. افراد مسن یا افراد با بیماری‌های قلبی، ریوی نظیر آسم، برونشیت مزمن و نارسائی قلبی از خروج از خانه اجتناب نمایند.

به مناطق شمالی کشور که منجر به قطع درختان بلوط در منطقه حفاظت شده دناد شد با شکایت اداره محیط زیست کهگیلویه و بویراحمد متوقف و انتقال این خط لوله به مسیر راهگذر سابق که تجربه انتقال ۳ خط لوله گاز دیگر را در سال‌های قبل دارد انتقال یافته است.

“قانونی برای پسماندهای غذایی در سان فرانسیسکو.”

ایران - رهایی‌کهان: دور ریختن پسماندهای غذایی در سان فرانسیسکو با ضوابط خاصی انجام می‌شود.

به گزارش خبرگزاری محیط زیست ایران، به نقل از سایت اینترنتی ENN بر اساس قانونی در سان فرانسیسکو باید برای دور ریختن پسماندهای غذایی در سطل زباله توجه خاصی صورت گیرد تا بتوان از آنها استفاده بهینه کرد.

این اولین باری است که برنامه‌ای در اختیار ساکنان شهر قرار داده شده که شامل موسسات بازی‌گانی، رستوران‌ها، برجهای مسکونی، خانه‌های آپارتمانی و... می‌شود تا پسماندهای غذایی خود را از دیگر زیاله‌ها جدا سازند. بسیاری از ساکنان شهر و مالکان در انجام دادن این پروژه شرکت کرده‌اند و نتیجه‌ی مطلوبی گرفته‌اند همچنین با روشهای استفاده بهینه از زباله نیز آشنا شده‌اند. تمامی پسماندهای زیاله‌ی غذا به کشاورزان منطقه و نیز تاکستان‌ها فروخته می‌شود.

“تلااب کانی برازان پذیرای پرنده‌گان مهاجر”

ایران - سعیده وحیدنیا: پرنده‌های مهاجر در تلااب کانی برازان توسط گروه پرنده نگری دیده شدند.

به گزارش خبرگزاری محیط زیست ایران، پرویز بختیاری پرنده شناس گفت: غاز خاکستری، تنجه، اردک اردک اردک،

اردک سرسیز، خوتکا و... از جمله پرنده‌گان مهاجری بودند که طی چند روز گذشته در تلااب کانی برازان

نزدیک روستای قره داغ از توابع شهرستان مهاباد دیده شدند.

وی افزو: این تلااب یکی از زیباترین تلااب‌ها برای پرنده‌نگری محسوب می‌شود و می‌توان گفت که در

طول سال ییش از ۱۴۰ گونه پرنده را می‌شود در این تلااب مشاهده کرد.

“دستگیری عاملان قطع درختان بلوط در منطقه حفاظت شده دنا.”

ایران: مدیر کل محیط زیست کهگیلویه و بویراحمد از دستگیری عاملان قطع درختان بلوط در منطقه حفاظت شده دنا خبر داد.

به گزارش مهر، جلیل بادام فیروز گفت: پیمانکاران مجرم که مجری طرح انتقال گاز از عسلویه به مناطق شمالی کشور بودند دستگیر و از آنها انگشت نگاری شده و هم اکنون در دست مجریان قانون هستند. این مقام مسئول با تاکید بر اینکه هیچ‌گونه مجوزی برای قطع این همه درخت آن هم در این مسیر حفاظت شده به هیچ مرتعی از سوی سازمان محیط زیست نداده نشده افزو: اسناد و مدارک نشان می‌دهد که این تغیریغ غیرقانونی و برخلاف ملاحظات زیست محیطی بوده است.

پیش از این مشاور حقوقی قرارگاه خاتم الایاء به مهر گفته بود برای انجام این پروژه تمام مجوزهای زیست محیطی را از مراجع مربوط اخذ کرده است. این در حالی است که دادستان شهرستان دنا به مهر گفت: سازمان منابع طبیعی که هیچ گونه مسئولیتی در حفاظت از این منطقه جنگلی نداشته مجوز برداشت و بروز این فاجعه زیست محیطی را به این قرارگاه داده است.

با این حال دادستان استان کهگیلویه و بویراحمد تعداد درختان قطع شده در منطقه حفاظت شده را سه هزار و ۳۵۷ اصله دانست در حالی که یک گروه ارزیابی زیست محیطی تعداد این درختان را بالاتر از ۱۲ هزار اصله برآورد کرده است.

این در حالی است که مقامات محلی از توقف فعالیت انتقال خط لوله گاز از عسلویه به مناطق شمالی کشور و انتقال این خط لوله به راهگذر تعیین شده قبلی با کمترین خسارت زیست محیطی در منطقه حفاظت شده دنا خبر می‌دهند. فعالیت مجریان طرح انتقال گاز منطقه عسلویه

له به رچاو گرتني ثاموژگاري به ييداشتنيه کان بُون پاراستني له تووش بعون به نه خوشي. به پريران! با چاوه يك به سهري ياري روزانه مندانه لاديدا بخشين. همو مندانه چاوه گشكش و روح سووكانه که لهو پهري بيهيشي و هه زاريда، له ناو تهپ و تقرز و قور و پاشماوه و زبله کاندا، به سه دهبن و ياري ده کهن. همراه هوش له گهله نه خوشين و گرفت دهسته و يه خهيان ده کات. زور به داخله و بريک له خاوهن خانووه کان، ثاوه پروي مال و حمامه که يان به ناو کولاندا به مردهنهوه و همو هه مهو پيسى و ميكرويانه، تهندروستي هه موan به تاييهت هه و زاروکه لهش ناسکانه که به خاک و خزل يا شتى پيسى ياري ده کمن، دهخاته مه ترسیمه و. همراه وها تيشكى تبزي هه تاو، کاريگوري خرابي له سهري پستى هه و خونوجه نه بشکو و توانه هه يه. جنگاگي داخله که پيسى و پهين و شياكه مهپ و مالات له نزيكترين شويتن خانووه کان داده کري و له لایهن خهلك و به پرسانى پتوهندیدار هيج گرنگي و هنگاوينك بُون نه هيستن و يا لاني کم دور خستنی دانهراوه. نزيك بعونهوه و ياري کردن مندانه له نازهله ماليانه، که کهس له سه لامه تيان دلنيه و له باوهش گرتنيان له لایهن مندانه و، دهبي جنگاگي سه رح و گوي پيدان بيت. زور جار ديومانه که چهند مندانه له ثاوه پروي حمامى ماليك، جزو گله يه کيان به دهست دروست کردووه و خهريکن ياري پن ده کمن و له دونيای پاك و جوانى خه يالى خوياندا ليوان پيزن له پيکه نين و ئاشتى، بى ناگا لهوهى که دهسته ناسكه کانيان بهو قوره پيسه ناشيرين دهبي. خوز گه هول و هنگاوينك بدرابهت بُون نهودي کتوريه کانى ديهاتيش وه کوو مندانه شار، ياري و جيگاگي تهندروست و خاويتنيان هبوایه، تا بهو شويده، ياري کردن مه ترسى نه خستياته سهري جه سته يان و كومه لگاگي دوار چرمان ساغ بيوابي. با چيمه گهوره کان که تواناي ئقل و لشمان گلنيک له مندانان زياتره همول بدهين له دونيابه کي به تهواوى خاوهتن دا خهونى مندانه کانمان ييئينه دى. هه خوز گه منداناه يه که لموانه يه له دورانى مندانه خوماندا به دى نه هاتبى و بويت به بوغزىك و گهروماني گرتبي، بُون اوانى داين بکهين و گربى گهرووی خوشمانى بى بکهينه و. گهر چيمهش وه کوو شاعير له و پهري ناسووده يي دا بزبين دهلىن:

آتش سوزی در جنگل، شعله در وجود هواداران محیط زیست

شکل‌های مختلف، آموزه‌هایی در بین مردم وجود داشت. این آموزه‌ها حتی در قوه‌های خانه‌ها آن قدر تکرار می‌شد تا به عادت و رفتار تبدیل می‌گشت و میزان مسئولیت پذیری را در افراد نهادینه می‌نمود. اما در حال حاضر، روزگار به گونه‌ای شده است که مسئولیت و تعهد انسانی و اجتماعی دردرساز می‌شود و بی تفاوتی، بستری برای نابسامانی‌ها شده است. مثلاً در شعر «همه سر به سر تن به کشتن دهیم» از آن به که حاکم وطن به دشمن دهیم آیا آتش دشمن نیست؟ مگر سرمایه انسان برای ادامه حیات همین منابع طبیعی نیستند؟ مگر تخریب منابع دشمنی نیست؟ چرا سر به کشتن نمی‌دهیم تا سرمایه ما و نسل آینده همراه با دود به آسمان نرود؟ چرا سر به کشتن نمی‌دهیم تا محیط زیست مرزبندی نشود و شکل سیاسی بخود نگیرد؟ چرا سر به کشتن نمی‌دهیم که مسئولیت پذیری تبدیل به بی‌تفاوتی نشود و اخلاق با فساد همراه نگردد؟ چرا... در ایران محیط زیست آن قدر تنها است؟ اما آتش سوزی در جنگل مربیان آن هم در مهر ماه حکایت دیگری داشت، تمنی ابرهارا می‌کرد تا بگرید و رازش برای تاریخ بماند.

انجمن زنان راه سبز سندج

۸۸

مندالی دیھات

گهواره مهندسی جمهوری اسلامی ایران

مندال ئە بۇونەورە پاڭ و بى گەرددە يە كە خاواهە دۇنيا يە كى شۇوشەيى و ساكارى پې لە كەمترە خەمە مىيە كە ھەممۇمان پىيەدا تىپەرىپوين. مندال ئە و ئاوه پاڭ و خاۋىتەيە كە لە ھەر جامىنىكى بىكەي شىكلى ئە و جامە دە گۈرى. كە سايەتى دواپۇرچى. پەيوەندى راستە و خۆرى لە گەل ئەمپۇرى مندالىدا ھە يە. كە وا بۇ ھەممۇمان ئاڭدارى گەرنىڭى شىوازى پەروردە و بارھەيىنلى ئەنداڭ ئە كامانىن و شىوهى مامەلە كەردن لە گەل حەز و خواتىستى مندال و گەرينگەر لە ھەممۇان يارى و يارىگە يە، كە بەشىكى جىا نە كراواهە لە سەلامەتى دەرروونى مندال و زۇرىك لە چىركە كانى زىيانى ئە بە خۇبىيە و خەمەرىك دە كات. ھەر وەها

باتوجه به گرمایش تدریجی زمین، پدیده آتش سوزی جنگل و مرتع در اواسط تابستان دور از انتظار نیست. این پدیده دولت‌ها را می‌دارد که به منظور کاهش میزان خسارات، آمادگی رویارویی داشته باشند. امسال نیز آتش در جنگلهای یونان و کالیفرنیا زبانه کشید، صدمات بسیار وسیع به بار آورد که صدها سال نیاز است این خسارت در جنگل جبران شود البته این آتش سوزی چند هفته طول نکشید که مهار گردید و آرامش حاکم شد و جنگل‌ها فرصتی یافتند که به سوگواری تن سوخته خود پردازنند...

به موازات همین رویداد فرا مرزی در ۱۶۰ نقطه از جنگل‌های مریوان آتش شعله کشید و مدت دو ماه ادامه داشت آنجه در توان مردم و منابع طبیعی بود انجام شد اما کافی نبود تا بالاخره باران رحمت الهی باریدن گرفت و آتش سوزی خاتمه یافت.

جای تعجب دارد باز هم در ۱۳ مهر آتش سوزی در
جنگل حاشیه روستای جانوره، خواشت، له نگه ریز،
کوماسی و نگل اتفاق افتاد که با همت گروهی از
جوانان فریخته و ایثارگر انجمان سبز چیا و مردم در
دو روز مهار شد.

اما و صد اما... در چنین مواقعي به هر دری می‌زنی سرت به در بسته می‌خورد به هلال احمر پناه می‌بری بخششمه را پیش روی می‌گیرند تا مفهوم هلال احمر فراموش شود. به بسیج می‌اندیشی حوزه عمل به گونه‌ای دیگر تعریف می‌شود. به نهادهای ذی ربط متولس می‌شوی اعتبار نیست، نیرو کم است و ابزار وجود ندارد. زهی سعادت نه غصه‌ای، نه قصه‌ای.

به مردم روی می آوری گرفتاری و روزمرگی بهانه
می شود و چماق چرا آتش گرفت را نشانه می روند!
ما نمی دانیم کشورهای دیگر چگونه بحران را
مدیریت می کنند؟

چگونه آتش سوزی را مهار می نمایند؟
در حال حاضر از حوادث بر جسته این تابستان، تالاب
گندمان در چهار محال بختیاری و جنگل های
مریوان، یتیمانه در آتش سوختند و این پرسش بی
جواب ماند، مالک کیست؟ ذی نفع کدام است؟ که
از تکمیل پیشگیری گردد.

در گذشته بسیار دور ایران برای حفاظت از منابع در

آموزش بهینه سازی مصرف انرژی در مدارس

انرژی و شهر ما

برایشان معنای ندارد. بسیاری از مردم هنوز در بند رفع احتیاجات اولیه زندگی هستند. عده‌ای از مردم حتی نمی‌توانند یک وعده شکم پر غذا بخورند، برخی سرپاها مناسبی ندارند و تعدادی نیز امکانی برای تفریح و مسافرت و سایر نیازهای بشری را ندارند. با این شرایط چگونه می‌توان از این اقشار انتظار داشت که دغدغه نابودی محیط زیست را داشته باشد؟ بدیهی است که برای اینها محیط زیست یک موضوع فانتزی است. افرادی هم که به قول معروف دستشان به دهانشان می‌رسد، یا از موضوعات مبتلا به محیط زیست و عواقب آن آگاهی ندارند و یا آگاهی دارند و اعتقاد ندارند.

کم نیستند افرادی که از مضرات سیگار اطلاع دارند. علی‌رغم اینکه سالانه هزاران نفر بر اثر کشیدن سیگار به بیماری‌های فشار خون، سکته و سرطان مبتلا می‌شوند، ولی تعداد افراد سیگاری در حال افزایش است! چرا؟ چون متساقنه سیگار باعث بیماری حاد نمی‌شود. تاثیر آن به صورت مضمون است. یعنی در طولانی مدت باعث بیماری می‌شود و لذا انتصاف این بیماری‌ها به سیگار با شک و تردید همراه است. در واقع سیگار با پنه سر می‌برد! اگر فرد با کشیدن سیگار بالاصله دچار عارضه می‌شد، مسلمان به مضر بودن سیگار اعتقاد پیدا می‌کرد و حاضر به استعمال آن نمی‌شد. این موضوع در مورد تخریب محیط زیست نیز می‌تواند صادق باشد. بنابراین حتی افرادی که نسبت به تخریب محیط زیست آگاهی دارند و عواقب آن را نیز قبول دارند، هنوز اعتقادی به بروز فاجعه ندارند.

وجود حتی چند صد تشكیل غیردولتی زیست محیطی که البته در صد زیادی از آنها غیرفعالند و یا تعداد اعضایشان از تعداد انگشتان دست تجاوز نمی‌کند، در جامعه‌ای مانند ایران چه تاثیری می‌تواند داشته باشد؟ مضافاً به اینکه اعضای تشکل‌ها نیز قبل از اینکه عضوی از تشکل باشند، عضو این جامعه با همه مشکلات و معضلات آن هستند. تعداد زیادی از اعضای تشکل‌ها فقط نام عضو را یدک می‌کشند و نه وقت کافی برای فعالیت دارند و نه اطلاعات کافی برای اشاعه و انتشار. علاوه بر این، از خود و منافع خویش گذشتن و در خدمت جامعه بودن آن هم در این برهه از زمان - برهه‌ای که اغلب مردم به فکر خودشان هستند، حتی به قیمت پایمال کردن حق دیگری و یا بدلتر از آن نابودی منابع کشور(!) - کار راحتی نیست.

البته در این میان هستند درمندان و دلسوزخانه‌گانی که بلحاظ اشرافی که به محیط زیست زخم خورده کشور دارند، حتی زندگی خود را وقف موضوع کرده‌اند! ولی با این تعداد اندک، عدم وجود امکانات و بدتر از آن سنجک‌اندازی و حتی تکفیر گاه و بیگانه مسئولین محترم دولتی، چگونه می‌توان به آگاهسازی جامعه نسبت به مرگ تدریجی زندگی، امید داشت؟

برگرفته از وبلاگ:

علت باز و بسته نکنیم و یا هنگامی که تلویزیون نگاه نمی‌کنیم آن را خاموش کنیم و یا وقتی از اتاق بیرون می‌روم چراغها را خاموش کنیم، مصرف انرژی کم می‌شود. آیا می‌توانید بگویید چطور باید نفت و گاز کمتری مصرف کنیم؟ وقتی در شهر قدم می‌زنیم ماشین‌هایی را می‌بینم که دود می‌کنند، می‌دانید چرا؟ برای اینکه خوب از آنها نگهداری نمی‌شود. اگر همه مردم از خودروها بشان خوب نگهداری و موازنی کنند و موتور آن را مرتب تعمیر و تنظیم کنند دیگر دودی از آن خارج نمی‌شود و هوای شهر ما آلووده نخواهد شد. آیا کارخانه‌ها می‌توانند کمتر هوا را آلووده کنند؟ در هر کارخانه دستگاه‌ها و ماشین‌های زیادی کار می‌کنند که بیشتر آنها نفت و گاز مصرف می‌کنند. اگر از این دستگاه خوب نگهداری شود و هر وقت خراب می‌شوند، خوب تعمیر شوند. آنها هم انرژی کمتری مصرف می‌کنند و هم دود کمتری از دود کشی‌ای کارخانه به هوا بلند خواهد شد. شهر سالم، شهری است که هوای خوب و پاکیزه‌ای داشته باشیم. اگر بخواهیم چنین شهری داشته باشیم باید همیشه در این فکر باشیم که چطور باید انرژی را درست مصرف کنیم. شهر سالم، شهر تمیز و زیبایی است که آدم‌ها، درختان و گیاهان، همه از هوای پاکیزه آن استفاده می‌کنند و برای همین همیشه سالم، شاداب و خندان هستند.

راه سنجلاخ تشكیل‌های غیردولتی!

مردم چقدر از تشكیل‌های غیردولتی اطلاع دارند؟ چند درصد مردم عبارت NGO را شنیده‌اند و مفهوم آن را می‌دانند، یا نسبت به فعالیت‌های آنها آشنایی دارند؟ و از دغدغه‌های آنها آگاهی دارند؟ شاید افرادی که مسئول یا عضو یک تشکل هستند، چون خودشان در بطن موضوع‌اند، تصور کنند که درصد بزرگی از مردم نیز به تشکل‌ها و فعالیت‌های آنها اشرف دارند. ولی همین افراد اگر از تشکل‌های این کمی فاصله بگیرند و از میان مردم و نگاه جامعه به موضوع بنگرنند، متوجه می‌شوند که اکثریت مردم دغدغه‌های دیگری دارند که از جنس دغدغه‌های تشکل‌ها نیست.

وجود مشکلات اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و در مواردی حتی سیاسی، جایی برای تفکر به مسائل دیگر را نگذاشته است. زمانی که قشر عظیمی از جامعه به دنبال کسب درآمدند، چه آن‌هایی که به فکر تامین قوت خانواده‌شان هستند تا شکم خالی سر بر بالین نگذارند، و چه آن‌هایی که می‌خواهند تعداد و وسعت ویلاها و سایر مستقلات و دارایی‌های خود را افزایش دهند؛ تفکر و تعصب در مورد قلعه درختان لویزان و خرگوش دره، یا خشک شدن فلان تالاب و انقراض نسل یوز و گورخر ایرانی

شهر ما مثل خانه ماست، همه ما دوست داریم شهری پاکیزه، قشنگ و تماشایی داشته باشیم. همه دوست داریم وقتی در خیابان‌ها یا پارک‌های شهر خود قدم می‌زنیم از بوی خوش گل‌ها، از آسمان آبی و از آب پاکیزه فواره‌ها لذت ببریم. هیچ کس دلش نمی‌خواهد شهر خود را کثیف و آلوده ببیند. راستی فکر کرده اید، چرا بعضی‌ها می‌گویند هوای شهر آلووده شده است؟ راستی چه چیزی بیشتر از همه هوا را آلووده می‌کند؟ شاید بگویید خودروها و کامیون‌هایی که دود می‌کنند. شاید هم بگویید دودی که از دودکش خانه‌ها و کارخانه‌ها بیرون می‌آید. همه اینها درست است، اما بهتر است بگوییم که چیزی که هوا را بیشتر از هر چیز آلووده می‌کند، مصرف نادرست انرژی است. همه ما انرژی را می‌شناسیم. انرژی چیزی است که قدرت حرکت و انجام کارها را به وجود می‌آورد. کارخانه‌هایی را که در شهر یا در اطراف شهرها می‌بینیم، وسایل مورد نیاز ما مثل لوازم خانگی، مواد غذایی، لباس‌ها و چیزهای دیگر را می‌سازند. این کارخانه‌ها همه برای آن که کار کنند یا از برق استفاده می‌کنند یا از نفت و گاز، در مدرسه هم، بدون نور لامپ‌ها و بدون سرمای کولر و گرمایی بخاری و شوفار. نمی‌توانیم به راحتی درس بخوانیم. پس می‌بینیم که همه جا، انرژی به ما کمک می‌کند که بهتر و راحت تر زندگی کنیم. اما آیا می‌دانید چرا گفتیم، مصرف نادرست انرژی شاید بهتر باشد اول بگوییم مصرف درست انرژی چگونه باید باشد؟ مصرف درست انرژی یعنی آن که انرژی را با وسایل سالم، در موقع نیاز و فقط به اندازه ای که احتیاج داریم مصرف کنیم. هر اندازه انرژی بیشتری مصرف کنیم هوا هم آلووده تر می‌شود، پس بهتر است هر قدر می‌توانیم در مصرف انرژی صرفه جویی کنیم. دلیل اصلی آلوودگی هوا، سوزاندن نفت، بنزین و گاز است. آیا می‌توانیم از نفت و گاز استفاده نکنیم؟ نه، چون برای همه کارهایمان به این انرژی‌ها احتیاج داریم. شاید فکر کنید که برق، مثل نفت و گاز نمی‌سوزد، پس هر چقدر که بخواهیم می‌توانیم برق مصرف کنیم و هوا هم آلووده نمی‌شود. اما این فکر درست نیست. آیا می‌دانید برق کجا و چگونه به دست می‌آید؟ در کارخانه‌هایی که به آنها نیروگاه می‌گویند. و آیا می‌دانید برای تولید برق، این نیروگاه‌ها به چه چیزی نیاز دارند؟ بله درست گفتید، به نفت و گاز. آیا می‌توانید بگویید چطور باید برق کمتری مصرف کنیم؟ اگر از دستگاه‌های برقی درست نیست. آیا می‌دانید برق کجا و نیاز داریم استفاده کنیم، مصرف انرژی کمتر می‌شود. مثلاً اگر درب یخچال را زیاد و بدون

“زینگه پاریزی له گوندەکانی ناوچەی مەریوان (۸)

ناساندنی ژیان و زینگەی گوندە گولچییەر

کردن، گرفتی خویان چاره‌سەر بکەن. لە پەنای ئەم بییەشیانه‌دا گولچییەر، لە سالی ۱۳۷۴ بەرقى بۆ کیشراوە و لە سالی ۱۳۸۴ دا ھەموو مالله‌کان بیونەتە خاونەن تەلەفۇن. هەرچەند گولچییەر لە چارتى ئىدارى مەریواندا، وەک ناوەندى گوندەکانى ئەم ناوچە (مرکزدەھستان) دەناسریت، بەلام ھېچ سەنتەریکى بېھداشتى، پېشىشى، فەرھەنگى، كۆمەلایەتى، وەرزشى .....لى نىيە. تەنیا مەدرەسە يەكى سەرتايى لىتى، كە ۳۳ قوتابى ھەيە، لانى كەم ۲۰ سال پېش ئىستا كراوهەتەوە و نەك ھەر دارپۇخاوا و بى حەوش و بەرەيدى، بەلکوو بە رېك و پېكى مامۆستاشى بۆ دايىن ناکرىت. ھەر بۆئى ئەم گوندە، يەكى لە نەخويىندەوارتىن گوندەکانى ناوچەيە و زورىي زۆرىي مندالله‌کانى، بە تايىت دواى تەواو كردى قۇناغى سەرتايى، لە بەر نەبۈنى خويىندىگى ناوەندى (راهنمايى) لە ئاوايىھەكىيان و، ھەر وەها دەست كورتى و زەختى بەنەمالە بۆ شوانى ئازەلە كائيان، لە خويىن ناھومىد و بېیەش دەبن. شىۋىدى مال كردنەوە و خانوبەرە گولچییەر، وەك سەدان سال پېش ئىستايە و لە قور و بەرد و دار و زەل و خشته كالە كەلک و در دەگرن. جىڭە لە پەنجەرە كۆنەتى ئاسن لە بېپىك لە مالاندا، ھېچ كەل و پەلىكى ئىمپۇزى وەك؛ ئاچۇر و سەمنت و ئاسن و.. بەكار ناهىتىت. خانووەكان كە زورىييان لەرزوڭ و كۆن و داپۇخاون، دوو نەھۆمیە و نەھۆمی خوار بۆ ئازەل و سەرەھەش بۆ دانىشتىن خىزان بەكار دەھىتىت. هەرچەند بەنەمالەكان ئاودەست و حەمامىيان لەو خانووەنەدا بۆ خویان دايىن كردووە، بەلام لە بەر ئەھەن پېشىسى سەرەكى ئەم گوندە ئازەلدارىيە، و زۆرتر لە ۵۰۰ سەر ئازەللى لىتى، تىكەللى شوينى ئازەل و خىزان هوئى ئالوودىيە و پىس كردى زىنگە دانىشتوانە. خەلکى گولچىيەر، زۆر كەم بە كشت و كال و باخدارىيەوە خەرىكىن. ئەمە كە كاتىكىدا يە داۋىنى كىيەكەن و چەم و ئاوى ئەم ناوچە دەتوانتىت بەرەھەمى باشى كشت و كالى و باخدارى و بە تايىت باخى كۆنەتى لى بکەۋىتەوە. بە پېي ئەم زانىياريانە كە لە بارەي ئەم گوندە بەرەستمان، بۇمان دەركەوت كە گولچىيەر يەكى لە گوندە بېيەش و بە جىيمماوه كانى ناوچەيە و كېشە و گرفتى زۆرە و پېویستى بە ئاپەدانەوەيەك ھەيە. بە تايىت جادە و قوتابخانە و سووتەمنى و كەمى ئاوى خواردنەوە كە پېویستى بە چارەسەرى خىرا لە لايەن بەرپىسانەوە ھەيە.

بە سپاسەوە؛ هيمن عەزىزى

گوندەکانى دەوروبەرە گولچىيەر؛ تەينال، ئالى ھەمدان، مەيدۇل، سۆقى بلە، تازاوا و ئەم كىيوانەش گولچىيەر بان لە ئامىتى گرتۇوە بىرىتىن لە: سۇلتان ئەغزەتۇو، ھەزارمۇرگ، دەرەھەننى، سادق ئاوا و كانى چاپەش. لە ۱۰۰ مىتىرى لايى زورۇرى ئاوايى گولچىيەر، ئەشكەۋېتىكى زۆر گەرەو و تەماساپى بە نىئۆ “كۇنە دىلۇ” لىتى، كە گروپە شاخەوانەكان سەردايانى كردووە، بەلام بە داخەوە سەرەنچى نەدرەوەتى. سەبارەت بە ژيانى خەلکى ئەم گوندە؛ ھەرچەند دانىشتوانى گولچىيەر، بە ھۆى كويىستانى بۇون و سەرچاوهى ئاوى زۆر، دەبۈاپ كىيەت ئاوى خواردنەوەيەن نەبۈاپەت، بەلام مەخابن ئەم ئاوه زوڭلەل بە ھۆى كەمەرخەمى و سەھەوى دانىشتوان و بەرپىسان لە كاتى ساز كردىن (مەنبەعى ئاوا) لە لايى زورۇرى ئاوايى لە سالى ۱۳۸۵، زۆر بە كەمى دەگاتە خانووەكان و لە شەو و رۆزىكدا تەنیا يەك كاتىزەپ ئاوا لە كونتۇور و لۇولەي مالاندا دەگەپرېت. لە بارى پاك و پوخەتىي نىئۆ گوند، ئەگەرچى خەلکى ئەم دى، بە تايىت ئەنلىكى زەممەت كەپەنگىش زۆر ھەلۇ دەدەن كە بە گىشكەن و كۆكەنەوە زىلەكان، گوندەكەيەن خلۇقىن رابىگەن، بەلام لە بەر بېرىپەن نەچۈنە پېرۈزەي- طرح هادى ، پاك و پوخەتىي پېویست لەو گوندە نايىزىت. بۆ نەمۇنە ئاوازەرپۇي مالان بە نىئۆ كۆلانى ئاوايىدا بەر دەرىتەوە و زېرىقابى ئاودەستەكانيش دەرىزىتەن نىچەمى سەرئاۋەللا ئاوايى كە بە ناھەپەستى دېكەدا تىپەر دەبىت. ئەم چەمە كە ھەموو زېل و زېزايى ئاودەست و شياكە و پېينى ئازەلەكانى ئاوايى، ھەموو رۆزىك دەرىزىتە نىئۆ، سەرچاوهى ئالوودىي و نەخۆشىن و ھەموو ناپاكىيەكى گولچىيەر، كە بە داخەوە، نە دانىشتowan و نە بەرپىسان گۆپىي نادەنلى و بەرەستى زىنگە و ژيانى ئەم گوندە ناشىرين و قىيزەن كردووە. گرفت و كىشە سەرەكى ناوچەيە سەرسەپ و كۆمەسى، بە تايىت گولچىيەر، نەبۈنى جادە و رېگاوابانى باشە. بە جۇرىتىك كە مەددادى ۲۰ کيلومترى شارەدىي جانەورە تا گولچىيەر، بە مىنى بوس، ۱/۵ كاتىزەپ دەخایەتتى! ئەم كىشە بە كارېگەرە زۆرى لە سەر رادەي گەشە نەسەندىن لە ھەموو بوارەكاندا، بە تايىت رادەي خوتىنەوارى و ژيانى شارستانى ئەم گوندە بەر كىشە يە كىدە گولچىيەر، سووتەمنىيە. ئەم گەنە لە پېویستى بە سووتەمنى زۆرە. بۆ ھەر بەنەمالەيەك لە مانىگىكدا، ۲۲۰ لىتر نەوت دايىن كراوه. لە بەر كەمى ئەم رادەي، خەلکى ئاوايى ناچارن بە نەرىتى كۆن، تەپالە پېيىن و بە سووتاندى، لە وەرزى سەرما و بۆ نان و چىشت

گونىگى جادە و رېگاوابان بۆ گەشە و پېشە و تىقى ناوچە يە گوندەپ، لە كەس شاراوه نىيە. ئايا ئىۋەش دەزانى كە لە سەددەي ۱۵۲۱، دەيىان ھەزار كەس لە دانىشتوانى ۵۵ گوند، لە ناوچەيى كۆمەسى و سەرسەپى مەریوان، ناچارن بە جادەيەكى خاكى و قىرتاۋ نەكراو و زۆر خراپ، خراپتە لە ۳۰ سال پېش ئىستا، هاتووجۇ بکەن؟! ناوچەيى كۆمەسى و سەرسەپى لە زۆر بۇوارى دېكەيشدا بېيەش و پاشە و تۇنۇھە. لەم حەلقةيدا بە ناساندنى ژيان و زىنگە ئاوايى گولچىيەر، لە رېگا ئەم زانىياريانە كە “كاك هيمن عەزىزى”， مامۆستاي قوتابخانە ئەم گوندە، بە ھۆى يەكى لە دانىشتowan بە نىئۆ ”كاك عېزەت بالكى“، گەيادۇوپەتىيە دەستمان، لەپەرەيەكى دېكە لە راستانى دەيىان سالەي بېيەشى و ماف خوراوى مرۆڤى كورد، ھەل دەھەن ئەنەنە. ”چيا“

گولچىيەر؛ يەكى لە دوورەدەسترين دېكەن ئاوچە، ھەلکەتتۇو لە ۷۰ كيلومترى باکورى رۆزەلەت(شمال شرق)ى شارى مەریوان، لە بەشى سەرسەپى، لە داۋىتى چيا بەرزە كانى سالان و لە پەنای كىيى بەناوبانگى ”سۇلتان ئەغزەتۇو“ دايە. ئەم گوندە، تىزىك بە ۶۰ سال پېش ئىستا لە لايەن دوو تايىھە ئىتۇوار سەمەيى“ و ”كەلبلاخى“ ھۆپ پېنگىزىراوه. بەلام گوايى پېشىر لەو ناوچە، گوندەپ، بە تىۋە ھەبۈوه. زورىي دانىشتوانى ئىستاي گولچىيەر كە جىا كەردووەتەوە و ئازەللى تايىھە كە بۆئى نىيە لە لەپەرگاي ئازەللى تايىھە كە دېكەدا بەلەرپەت. ھەر وەھا لە زۆر ھەلسۇو كەوتى نىئۆ ئاوايى، ئەم جىاوازى تايىھە كە دەكەتتىت. بە خوشىيەوە ئالۆزىيە كى ئەۋۆت لە ئىوان ئەم دوو تايىھەدا نەبۈوه و ئىوانىي باشە. كويىستانى بۇونى ئەم گوندە سەرچاوهى ئاوا ئەلەپەرگە)، خالى بەھېزى تىشە جى بۇونى ئەم خەلکە، لە بەرانبەر دوور بۇونيان لە ئاوەندى شار و بېيەشى كەنائىدايە. لە ئاوچە بە گىشتى و، لە كىوهە كانى ئاوای گولچىيەر بە تايىھەت، ھېچ دارستانىك ئابىزىت. بەلام بەداخەوە تاقە كەپىك يَا ئازەلە كىپىكە كەپىكە لە چىا و شاخە بەرزاھە لە دەستى راوجىچەكان رەزگارى نەبۈوه.

مصاحبه اختصاصی چیا با مسئولان اداره‌ی برق و شرکت گاز مریوان

مصاحبه با رئیس شرکت گاز شهرستان مریوان

- جناب آقای مهندس عباسی، لطفاً توضیح مختصراً در مورد نحوه انتقال خط لوله گاز به مریوان، بفرمایید.

مهندس عباسی: خط لوله گاز شهرستان مریوان از شهرستان کامیاران کشیده شده و به طول ۱۱۰ کیلومتر و با فشار ۱۰۰ پوند به داخل شهر مریوان انتقال یافته است و فشار این گاز در داخل شهر به ۲۵۰ پوند تقسیم می‌شود و تا به محله‌های شهر می‌رسد فشار گاز به ۶۰ پوند و وقتی در خانه‌ها وصل می‌شود فشار آن به ۲۵٪ پوند تقلیل می‌یابد و مصرف کننده‌ی از آن استفاده می‌نماید.

چه درصدی از اهالی شهر و روستاهای مریوان دارای لوله گاز می‌باشند؟

- در حال حاضر ۶۵٪ شهر مریوان از گاز شهری بهره‌مند هستند و ۲۸٪ روستای اطراف مریوان لوله کشی شده و از گاز استفاده می‌کنند. به بیان دیگر ۱۴۵۰۰ مشترک در این شهرستان دارای لوله کشی گاز می‌باشند، که ۱۴۰۰۰ مشترک در شهرستان مریوان و ۵۰۰ مشترک در روستاهای اطراف مریوان دارای اشتراک هستند. امیدواریم تا پاییز ۱۳۸۹ تقریباً تمامی اهالی شهرستان مریوان از این نعمت الهی بهره‌مند شوند.

میزان مصرف هر واحد برای هر خانواده چقدر در نظر گرفته شده است و اکنون میزان مصرف گاز مریوان در چه حد می‌باشد؟

سه‌میهه هر واحد در تابستان به دلیل (گرم بودن) ۵۵۰ متر مکعب، و در زمستان به دلیل (سردبودن) برای هر واحد ۸۵۰ متر مکعب در نظر گرفته شده است. لازم به ذکر است که اکنون نرخ هر متر مکعب با هزینه‌ی ۱۰ تومان، برای هر واحد محاسبه می‌گردد در حالیکه، هر متر مکعب گاز برای شرکت گاز ۶۹ تومان هزینه بر می‌دارد ولی با یارانه‌ای که در نظر گرفته شده است، با نرخ ۱۰ تومان محاسبه می‌گردد. البته هر واحد میتواند تا سقف ۸۵۰ متر مکعب در ماه مصرف نماید. هزینه مصرف بیشتر از آن به صورت تساعده‌ی بالا و یارانه آن قطعه می‌گردد. اکنون میزان مصرف گاز شهرستان مریوان در حد متوسط می‌باشد.

لطفاً درباره توصیه‌های اینمنی و چگونگی صرفه جویی کردن در مصرف گاز توضیحاتی بفرمایید:

قبل از وصل کردن بخاری باید تمامی دودکش‌ها کنترل و نصب کلامک‌ها بر روی دودکش‌ها بازدید شود. شهر وندان، در حال حفاری کردن در کوچه‌ها، برای شکستگی لوله فاضلاب یا از این قبیل حفاری‌ها، قبل از آن شرکت گاز را خبردار نمایند. از هر گونه تغییر در لوله کشی گاز ساختمان بدون ناظران شرکت گاز خودداری نمایند. در ضمن بیشترین اتفاقات و خفگی‌ها به علت نصب آبگرمکن‌های دیواری بوده که در سال ۱۳۸۷ منجر به خفگی ۶ نفر از همشهریان شده است. توصیه می‌شود که در منازل از دستگاه‌های هوشمند گاز که در موقع نشی گاز اعلان خطر می‌کند استفاده نمایند. عایق بندی کردن و ایزوله نمودن تاسیسات موتورانه‌ها، بسیار ضروری است. وقتی که بخاری روشن است درب و پنجه‌ها را برای خنک کردن خانه‌ها باز نکنیم، از آبگرمکن‌های دیواری استفاده نکنیم چون مصرف هر آبگرمکن دیواری برابر است با مصرف چهار بخاری، و امیدوارم همیشه در مصرف گاز، صرفه جویی لازم ننمایند.

افت شیکه و خسارات مالی را برای دیگر شهر وندان به همراه دارد.

شیعاتی در مورد اینکه اگر در محله‌ای استفاده غیرمجاز از برق صورت گیرد، هزینه‌ی برق مصرفی غیرمجاز بطور مساوی بر خانوارهای دارای کنترل و امتیاز برق تقسیم می‌شود وجود دارد آیا چنین شیعاتی صحت دارد؟

آقای گرجی: چنین شیعاتی صحت ندارد، هر خانواده به اندازه‌ی برق مصرفی که از روی کنترل منزل ثبت می‌شود هزینه‌ی پرداخت می‌کند و اضافه مصرفی محله هیچ هزینه‌ای به آنها وارد نمی‌نماید. اما در روستاهای چنین چیزی وجود دارد.

در حال حاضر شهرستان مریوان دارای چند نیروگاه برق می‌باشد؟

آقای گرجی: شهرستان دارای یک نیروگاه در نزدیکی روستای برقلعه می‌باشد که در حال حاضر مشغول احداث نیروگاه دیگری نزدیک روستای ردهده می‌باشد.

آیا در سطح شهرستان، کمبود برق داریم یا احتمال خاموشی وجود دارد؟

آقای گرجی: تا بحال هیچ کمبودی نداشته‌ایم، مگر در ساعت‌پر مصرف که گاهی اوقات باعث خاموشی می‌شود که آنهم آنی می‌باشد.

آیا به چاههای آب اطراف در ریچه امتیاز برق و اگذار می‌شود؟

آقای گرجی: قبل از تمام چاههای که دارای پروانه‌ی بهره‌برداری بودند و تاییدیه‌ی امور آب داشتند امتیاز و اگذار می‌شد. اما امسال مقاضیان بجز داشتن پروانه‌ی بهره‌برداری و تاییدیه امور آب باید تاییدیه‌ی جهاد کشاورزی را نیز داشته باشند.

در مورد صرفه جویی در مصرف برق چه توصیه‌هایی دارید؟

از حدود ادان مغرب تا ۴ ساعت بعد از آن را ساعات اوج مصرف برق می‌گویند

آقای گرجی: در ساعات اوج مصرف برق، از وسائل پر مصرف استفاده ننمایم.

*از لامپ‌های کم مصرف به جای لامپ‌های رشته‌ای استفاده کنیم زیرا ارزی مصرفی لامپ کم مصرف حدود ۲۰ درصد لامپ رشته‌ای و عمر آن ۸ برابر لامپ رشته‌ای است.

*لامپ‌های اضافی را خاموش نماییم.

*از چراغ مطالعه استفاده ننماییم در مواقعی که به نور متمن کر احتیاج داریم به جای روشن کردن تمام محیط.

*برای جلوگیری از روشن شدن تمام لامپ‌های لوستر از کلید دولبل استفاده کنیم تا در صورت عدم نیاز نمی‌از آنها را خاموش کنیم.

*با کنار زدن پرده و کرکره‌ها به جای روشن کردن لامپ از روشنایی طبیعی روز بهره‌مند شویم.

*لامپ‌ها و جباب‌های آنها را هر ۶ ماه یکبار به جهت انعکاس و تابش نور بیشتر، تمیز کنیم.

*هنگام خروج از منزل درجه سیستم‌های گرمایشی را پایین بیاوریم.

*برچسب ارزی چیست؟

آقای گرجی: برچسب ارزی نشانه‌ای است که بر روی وسائل مصرف کننده ای ارزی الصاق می‌شود و مصرف کننده را با میزان کارایی و مصرف ارزی آن وسیله آشنا می‌کند. این برچسب که از چند پیکان یا شاخصه تشکیل شده، رنگ‌های مختلفی دارد که روی هر یک از آنها یک حرف لاتین از مثلاً A تا G درج شده است. هر حرف و هر پیکان نشانگر درجه‌ای از مصرف ارزی دستگاه است. حرف A نشانگر کمترین میزان مصرف ارزی و بیشترین سطح کارایی و حرف G نشانگر بیشترین میزان مصرف ارزی و کمترین سطح کارایی دستگاه است.

بحث ارزی امروز، نه تنها در ایران که در جهان از موضوعات بسیار مهم و کلیدی در زندگی روزمره مردم

و دولت‌هاست. برق و گاز نیز نسبت به سایر انرژی‌ها به مراتب اهمیت پیشتری دارند. تولید این دو انرژی خود بحث مهم دیگری است، اما توزیع و مصرف این انرژی

ها، از فاکتورهای تعاملی مابین تولید و توزیع کننده (در ایران دولت) و مصرف کننده (مردم)، می‌باشد. مردم منطقه‌ی ما سالیان درازی است که از نعمت انرژی برق برخوردار و چند سالی است که بخشی از مردم منطقه، از

گاز شهری استفاده می‌نمایند. امید است که به زودی همه‌ی مردم شهر و روستاهای مریوان از این نعمت خدادادی بهره‌مند گردند. به جهت آشنازی پیشتر مصرف کنندگان برق و گاز در شهرستان مریوان، با نحوه‌ی توزیع و مصرف و نیز رعایت پیشتر نکات اینمنی و بویژه صرفه‌جویی در مصرف این دو نعمت، پرسش‌هایی را با

دو تن از مسئولان محترم آن دو شرکت در میان نهاده‌ایم. توجه خوانندگان «چیا» را به توضیحات جناب آقای گرجی در میان مهندس عباسی، ریاست محترم شرکت گاز مریوان و

جناب آقای گرجی، از مسئولان اداره برق مریوان، جلب می‌نماییم. «چیا»

جناب آقای گرجی، مصرف برق شهرستان مریوان در چه حدی است؟ در کل حد استاندارد مصرف نسبت به جمعیت چه میزان در نظر گرفته شده؟

آقای گرجی: او لا، هیچ حد استانداردی برای مصرف برق تعیین نگردیده، دوماً چون ۹۰٪ مصرف کنندگان ما خانوارها (برق خانگی) می‌باشد در نتیجه مصرف شهر در حد متوسط و شاید کمتر از آن نیز می‌باشد.

در برخی محلات شهر از جمله بلوار دریاچه شاهد مشکلاتی از جمله؛ قطعی یا نوسانات می‌باشیم، دلیل بروز این مشکلات چست؟

آقای گرجی: بیشتر این مشکلات به دلیل استفاده غیرمجاز می‌باشد. دلیل استفاده غیرمجاز چیست؟ آیا اداره‌ی برق به این شهروندان امتیاز برق و اگذار نماید؟

آقای گرجی: اینگونه مشکلات به دلیل ساخت و سازهای غیر مجاز می‌باشد، این منازل بدليل عدم داشتن پروانه ساخت و ساز از امتیاز برق بهره‌مند نمی‌شوند. اما از دی ماه سال گذشته (۱۳۸۷)، به دنبال تصویب هیئت دولت، که برای جلوگیری از استفاده غیرمجاز برق و مشکلات بعدی تسویلاتی در نظر گرفته شد و بر اساس آن با پرداخت هزینه‌ای از طرف خانوارها، امتیاز برق به منازل بدون پروانه ساخت، تعلق می‌گیرد. با استفاده از این فرصل ما تا بحال توانسته‌ایم ۵۰ تا ۶۰ درصد از استفاده غیرمجاز برق و مشکلات بعدی تسویلاتی در نظر گرفته شد و بر اساس آن با پرداخت هزینه‌ای از طرف خانوارها، خسارات و ضررها ناشی از انجام این کارها (استفاده غیرمجاز)، برای شهر وندان چیست؟

آقای گرجی: قطعاً پیشامدهای ناگواری به همراه دارد. این افراد بدن استفاده از ابزار مناسب و مطمئن اقدام به وصل برق

می‌نمایند و احتمال برق گرفتگی وجود دارد. همچنین به دلیل استفاده ای از ابزار مناسب و مطمئن اقدام به وصل برق

غیرمجاز، برای شهر وندان چیست؟

آقای گرجی: قطعاً پیشامدهای ناگواری به همراه دارد. این افراد بدن استفاده از ابزار مناسب و مطمئن اقدام به وصل برق

می‌نمایند و احتمال برق گرفتگی وجود دارد. همچنین به دلیل استفاده ای از ابزار مناسب و مطمئن اقدام به وصل برق

غیرمجاز، برای شهر وندان چیست؟

آقای گرجی: قطعاً پیشامدهای ناگواری به همراه دارد. این افراد بدن استفاده از ابزار مناسب و مطمئن اقدام به وصل برق

جوّلانه

"منظمه طبیعت را رشت نکنیم"

مندالی چالاک

مندالیکی دل پاکین،
کورج و گول و چالاکین
ماموستا دهرسی داوم،
بؤیی روونه به رچاوم
پینووسه داری دهستم،
بؤیی روونه مه بهستم
قوتابخانه چون لانه،
مالمانه و هک هیلانه
کومه‌ل پشت و په‌نامه،
چیرۆک و شیعر و خامه
وهچه‌ی دوارۆزی زیانم،
خوینده‌واری ئەزانم
نیشتمانمان ئاوا بى،
ئاشتى و شادى به‌رپا بى.

جه‌مال عهلى

پاکیزگی خود و محیط اطراف ما از مهمترین چیزها است که ما بچه‌ها باید به آن توجه کنیم، چون سلامتی ما را پاکیزگی تضمین می‌کند. وقتی که در مدرسه چیزی را می‌خوریم نباید آشغال آن را در حیاط یا سر کلاس رها کنیم. چون که اگر در خانه این کار را انجام دهیم فوراً بزرگترها نصیحتمان می‌کنند و می‌گویند؛ جای آشغال سطل زباله است. پس چون مدرسه خانه‌ی دوم ماست، باید آشغالها را در سطل زباله بریزیم. وقتی که می‌بینیم دوستمان آشغال را در کلاس یا حیاط می‌ریزد، باید به او یادآوری کنیم، چون او با این کار حق ما را ضایع می‌کند و محیط ما را رشت می‌کند و باعث بوجود آمدن بعضی بیماری‌ها می‌شود. هنگامی که به همراه خانواده به جنگل یا به گردش می‌رویم باید آشغالها را داخل یک نایلون بیندازیم و با خود برگردانیم. چون اگر آن‌ها را توى دشت و کوه رها کنیم، منظمه طبیعت رشت می‌شود. طبیعت دیگر به ما روی خوش نشان نمی‌دهد و با ما قهر می‌کند.

مهران احمدی (۸ ساله)

"قورباقيک ئەيویست بە

ئەندازه‌ی گايەك بىت!"

رۆزى له رۆزان، قورباقيک چاوی بە^{گايەكى زەبەلاح ئەكويت.}
پىي وابوو ئەو گا، زۆر خۆش ئەندام و قەھى
و زانا و توانايە.

قورباقه‌کە، له بەخىلىدا تۇوشى خەدفەت
بۇو.

(خۆى بە ئەندازه‌ی ھىلکە مريشكىك
ئەبۇو)

بۇ ئەوهى ئەندامى بە قەد گاكەي لى بىت،
خۆى پان كرده‌و و باى كرده خۆى و بە
قورباقه‌هارپىكەي و تە:
ئا خوشكە، جوان بنوارە، بلى بىزانم؛ بەسە يَا
نە؟ وەك ئەوم لى نەھاتووه؟
-- نە، نە.

(قورباقه‌کە بېرىكىتىر باى كرده خۆى)
-- ئىستە چى؟ بە ئەندازه‌ی گاكەم لى
هات؟

-- نەوهلا، ئەو زۆر زەبەلاحە.

قورباقي هەزار و بى مىشك، ئەوهندە ھىزى
ھينا و باى كرده خۆى؛ تا ھەممو
ئەندامە كانى لەشى لىك بلاو بۇون!!
ئەم دنيا يە پېيەتى لە مروۋىي بى مىشك تر
لەو قورباقه!!

ئەم دنيا يە پېيەتى لە مروۋىي .....
ئەم دنيا يە .....
وەرگىپ لە فارسييەوە: ئەمین عەزىزى

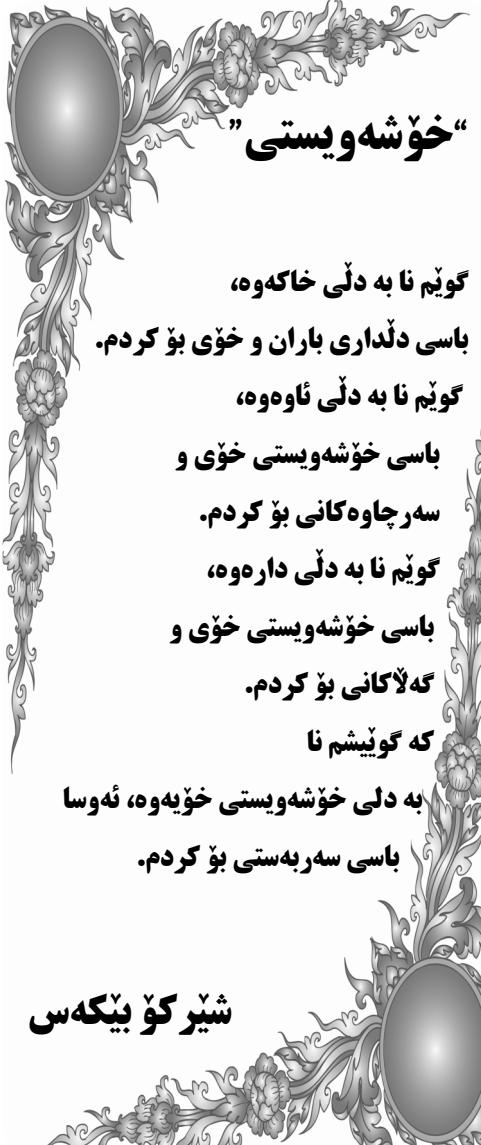
*قصه شهر ما

اول سلام.

بعد می خواهم یک قصه برایتان تعریف کنم.
یکی بود یکی نبود روزی روزگاری اون دور دولا شهری بود به
اسنام...

کنار این شهر قشنهگ، کوه بود دشت بود و یک دریای خیلی قشنگ.
این شهر قصه‌ی ما، خیلی خیلی باصفا بود. مردمش هم با صفا
بودند. آن‌ها هر روز صبح زود از خواب بیدار می‌شدند و موقع رفتن به
سرکارشان مرت به هم سلام می‌کردند و به روی هم لبخند می‌زدند.
آن‌ها هیچ وقت اوقاتشان تلغی نمی‌شد، چون اصلاً نمی‌دانستند که
چطوری اخمن کنند و عصبانی شوند. حتی پدربرزگ پدرهایشان هم به
یاد نداشتند که کسی بلد باشد ناراحت شود، گریه کند و یا حتی دلش
 بشکند. هر وقت هم کسی یک کم دلش برای دیگری تنگ می‌شد
زودی می‌رفت لب دریا و دلتگیش را با آن زمزمه می‌کرد. خلاصه،
سال‌های سال مردم این شهر کنار هم، خوب و خوش و خرم زندگی
می‌کردند تا این که یک روز صبح زود که مثل همیشه از خواب بیدار
شدند و خواستند سرکارشان بروند با کمال تعجب دیدند که یکی از
ماهی‌های دریا روی شن‌های ساحل افتاده. همه نگران شدند و با
عجله خودشان را به ماهی رساندند. دیدند که ماهی بیچاره هنوز نفس
نفس می‌زند. خیلی سریع با کمک هم و با زحمت فراوان ماهی را
دوباره به آب انداختند. تعجب نکنید، آخر می‌دانید ماهی‌های آن
دریا خیلی خیلی بزرگ بود. به عزیزان، مردم شهر قصه‌ی ما اون روز تا
آخر شب درباره این اتفاق عجیب با هم صحبت کردند.

روز بعد مردم از خواب بیدار شدند و دیدند که باز هم یک ماهی
دیگر در ساحل دریا افتاده است. باز هم مردم با کمک هم یک ماهی را به
دریا انداختند. اما ماهی این بار هیچ حرکتی نکرد. ماهی مرده بود.
مردم برای اولین بار در تمام عمرشان مرگ یک ماهی را با چشمان
خودشان دیده بودند و این برایشان بسیار غم انگیز بود. مردم شهر برای
اولین بار غمی را در دل خود احساس کردند و ناراحت و پریشان به
شهر برگشتند. اما انگار سرنوشت شومی در انتظار آنها بود. در
روزهای بعد هم باز ماهی‌های بیشتری در ساحل دریا جان دادند و
همه این‌ها جلو چشم مردم اتفاق می‌افتد و این باعث شده بود که آن
ها روز به روز غمگین‌تر شوند. آن‌ها بعداً فهیمندند که دریای زیباشان
توسط شهرهای همسایه آلوده شده و ماهی‌های برای فرار از آن، به
ساحل می‌آیند. اما کسی نتوانست جلوی این کار را بگیرد و مردم از
شدت ناراحتی فقط گریه می‌کردند. سنجنی غم و اندوه روی تمام زندگی مردم سایه انداخت. آن‌ها
دریای زیباشان را از دست دادند. دریا مرده بود و انگار شهر مرده
بود. از آن موقع به بعد مردم شهر قصه‌ی ما، دیگر صبح زود به هم سلام
نمی‌کردند و حال همیگر رانمی پرسیدند. حالا دیگر همه یاد گرفته
بودند که چطور ناراحت و عصبانی باشند. مردم خنده را از یاد برده
بودند. آن‌ها غمگین بودند و روز به روز هم غمگین‌تر می‌شدند.
قصه‌ی ما تمام نشده و هنوز هم ادامه دارد. آن شهر هنوز هم هست
و مردمانش اما، سرگذشت شهرشان را از یاد برداشتند.
نه کسی می‌خندد... نه کسی غمی دارد. *دلیر مردوخی

”خوشویستی“

گویم نا به دلی خاکهوه

باسی دلداری باران و خوی بو کردم.

گویم نا به دلی ئاوهوه

باسی خوشویستی خوی و

سەرچاوه کانی بو کردم.

گویم نا به دلی داروهوه

باسی خوشویستی خوی و

گەلەکانی بو کردم.

کە گوییشم نا

بە دلی خوشویستی خویوه، ئەوسا

باسی سەربەستى بو کردم.

شیر کۆ بیگهس

شماره تماس ۰۹۳۶۶۴۵۹۱۰۵

صاحب امتیاز و مدیر مسئول: انجمن سبز چا
زیر نظر شورای سرد بیری
چیا در ویرایش مطالب تا آنچه به اصل مطلب خدشه وارد نشود آزاد است.
مطالب چاپ شده الزاماً نظرگردانندگان نمی‌باشد.
مطالب خود را به صورت تایپ شده همراه با فایل آن ارسال فرمایید.

آدرس: مریوان - جنب میدان میوه و تره بار
تلفن: ۰۸۷۵۲۲۰۹۷۲
http://www.chya.org
Email: Email:green.chya@gmail.com
http://www.green-chya.blogfa.com

- در حالیکه ساکنان شهر ک صنعتی، هنگام گرفتن
جواز ساختمانی، عوارض مربوط به کلیه خدمات را
پرداخت کرده‌اند، چرا شهرداری بعد از ۱۵ سال
محوطه شهر ک صنعتی را آسفالت نمی‌کند؟

- حسن شریفی
- اکنون که شاهد بارندگی می‌باشیم با توجه به آب
گرفتن خیابانها و کوچه‌ها از رانندگان محترم
خواهشمندم رعایت حال عابرین را بگیرند.
بیزدانی

- با توجه به ازدیاد مشترکین گاز و شروع فصل سرماز
صرف کنندگان گاز خواهشمندم در مصرف گاز
صرفه‌جویی کنند.
ایزدی
- از فرمانداری محترم می‌خواهم برای ماشینهای
ترانزیتی که از خیابانهای اصلی شهر عبور می‌کنند
فکری بکند و اقعاً ما ساکنین این خیابانها به تنگ
آمدۀ ایم چرا جاده‌ی کمربندي درست نمی‌شود.
کهنه پوشی

